

Charta Gildae Herendaliensis

Ter eeren godts en den H. Ridder ende Martelaer S. Sebastiaen onsen patroon.

1. Zoo zijn gehouden alle guldebruers semper annue te weten 20 januarii altyts weerdichlycken ende solemnellycke te vieren, gheenderhande hantwerck dan te doene, ende die men hierin contrarie bevonde gedaen te hebben, sal verbeurt hebben eenen gulden ende sonder eenighe excusatie die te gheven tot reparatie van S. Sebastiaens altaer binnen Herentals in S. Wautruyden kercke.
2. Jtem soo wat gheselle den eenen den anderen liegen heet in euvelen moeten, die soude verbueren een gelte ryns wyns.
3. Jtem waert saecke dat eenig discoort viele onder den geselle van den hantboghe dat mach die Deken, oft die geswooren oft die gesellen opnemen, ende soo wiet wederseyde soude verbueren alsoo dicke als hyt dede een gelte ryns wyns.
4. Jtem soo wanneer die Deken ofte geswooren den knape omseynt om die gesellen, soo wie daer niet en compt verbeurt twee blanken.
5. Waert dat sake dat die Deken oft geswoorens die gesellen ontboden tot een lycke daer een schutter gestorven waer, of syn wyff oft syn kynderen soo wie daer niet en quame ten lyckhuuse als men dat lyck opheft ter kercken waert te draeghen hy soude verbuert hebben twee blanken, het en waer dat saken dat hy gestorven waer van Pestilentie, en soo wie wech ginge eer dat lyck begraven waer sonder oorlof van den deken oft geswooren die soude als boven twee blanken verbueren ter dekens en geswoorens behoeff.
6. Jtem soo wie voor coninck, Deken oft geswoorens offert, die verbuert eenen ouden grooten.
7. Jtem waert dat sake dat eenigh van den gesellen een kind storve die sal den gesellen geven tien stuyvers te verdrincken.
8. Jtem den deken sal omgaen met de geswoorens om syn boeten alsoo dickwyls als sy willen.
9. Jtem soo wat schutter niet en heeft synen oprechtighen hantboghe met een dosyne geschuts die cuysbaer is binnen synen huuse, verbeurt vier stuyvers een halven alsoo dicke als men hem daervan calangiart, ende dat sullen die dekens alle jaer eens beproeven, ende waert dat saecke dat zyt niet beproefden oft besochten, soo sullen sy selver verbueren die hoogste boete ende dat die hooftman uutrachten metten gesellen.
10. Jtem soo sal die deken met de geswoorens panden moegen sonder den heere en de panden sal men houwen veertien daghen en niet langher ende alsdan vercoopen.
11. Jtem soo wat geselle die sterft van den hantboghe die sullen die gesellen dragen de welcke die deken ofte geswoorens daer toe stemmen, ende soo wie daert teghens seyde, soude verbueren twee blanken alsoo dicke alst hy wederseyde het en waer dat sake dat hy gestorven waer van de Pestilentie, ende dan sal het geselschap hebben synen boghe metter toebehoorten ende die palure en sal niemant daer nae draeghe hy en sy geswooren schutter van den hantboghe, maer ist dat saecke dat eenich gesel sterft die in der stadt regiment is, die sullen die heeren ter kercken dragen willen.
12. Jtem als een knaep omgaet van lyckhuuse dan sal hy hebben twee blanken voor synen arbeydt.
13. Jtem wie tussen die streecken oft in colve veeste oft schete die soude verbueren een blank soo menichmael als die deken ende geswooren eenigh geselle calengierden hy sal die boeten daer van betalen.
14. Jtem soo en sullen die gesellen van den hantboghe niet waecken, het en waer dat saecke daer schepenen oft geswooren waeckten.
15. Jtem soo sullen die gesellen van den hantboghe mogen gaen ongekangiart des snachts van den heere, het en waer dat saecke dat mense vonde dryvende oft draeghende oft onsedan daden.
16. Jtem gheen gesellen sal syn palueren wech geven binnen twee jaeren ende soo wie dat dade ende men daermede bevonde, hy soude betaelen zes stuyvers ter gesellen behoeff.
17. Jtem soo wanneer een deken ofte geswooren gecosen syn ende daer iemant teghen seyde, die soude verbueren dry stuyvers alsoo dicke als hyt wederseyde.
18. Jtem soo en sal geen schutter ter aerde spelen met zyne palueren, dat is te verstaen noch clossen, noch clooten, noch bollen alsoo dicke als eenich geselle hem daer af kalangiart sal hy verbueren twee bla.

19. Item wat geselle die niet langer schutter en wil syn sal geven van uitgaen x stuyvers, ende voorts aen daermede betalen alle ouden schult ende andere lasten van voeren gemaect.
20. Item wanneer die dekens oft gesworens haren knape omseynde, ende hy niet en ghinghe daer men hem seynde soo soude hy verbueren een quaert ryns wyns.
21. Item soo wanneer die dekens oft gesworens haren knape seynde oft om boeten of om pande off om gelt en hy werck verlette soude, soo sal men hem geven dry stuyvers.
22. Item waert saeke dat eenich van den gesellen contrarie worden den deken ende die gesworen ende den gemeyne geselle, die sal verbueren een gelt ryns wyns, ende die des noch meer dede, die sal men met den gemeyne gesellen uutdoen.
23. Item soo en sal gheen gesellen deen op den anderen winnen met schieten dan zes stuyvers op eenen dach.
24. Item soo mach die deken oft die gesworens recht doen den gesellen wat sy verliesen met schieten binnen acht dagen ende niet langer.
25. Item soo wie vande gesellen dry daech voort schietspel syn schietgelt niet en betaelt, die sal verbueren dry stuyvers, ende daertoe salmen panden ende alsoo mennighen dach als hyt overlaet gaen, sal hy verbueren dry stuyvers.
26. Item soo sal die deken en gesworens alle schult geeynt en betaelt hebben binnen haeren jaeren, ende waert dat saeke dat sy dat niet en doen soo sullen syt selver betaelen.
27. Item soo wie van gesellen in Sacraments daghe off op St Wautruyden daghe oft op S. Sebastiaens daghe oft als men die papegay schiet niet en syn in de processie met synder paluere als de processie poert die sal verbueren zes stuyvers ten gesellen behoeff, nootsaecken altoos uutgesteken, ende daer toe sullen sy betalen haer gelaghe gelyk de andere.
28. Item soo wie dat int geselschap comen wil die sal int selve jaer gehouden syn te betaelen syn colve.
29. Item soo salmen kiezen alle jaer eenen deken ende eenen gesworen ende twee boetmeesters.
30. Item soo sal doen den knape alle jaer eenen eedt den geselle van den hantboghe.
31. Item wat broecken gebroecken worden boven vier stuyvers eenen halven die sullen die gemeyn gesellen toebehooren ende tot vier stuyvers een halven sullen sy die dekens ende gesworens toebehooren.
32. Item soo sullen die dekens ende gesworens rekeninghe doen soo wanneer zy afstant doen.
33. Item soo wanneer boden comen van lantjuweele, die en salmen niet meer moghen schencken dan twee mertens ryns wyns, ende die meer schenckt die salt uyt zyns selfs buydel betalen ende als dagen sal niemant moghen uitgaen hy sal syn schietgelt betalen gelyk die andere die daer in blyven.
34. Item soo en sal niemant syn handen wasschen of droogen voor hooftman, coninck ofte deken ende gesworen sonder oorlof van hem oft hy sal verbueren twee blancken.
35. Item soo wie op staet in de colve van de tafel ombetaelt van synen gevughe sonder oorloff hy sal verbuert hebben ii bla.
36. Item waert saeke dat yemant uut geselschap ginghe met gramme moede die en soude daer wederom niet in mogen comen, hy sal geven van incomen xxiiij grootens nochtans sal hyt vervolghen gelyk den boek daer aff begrepen heeft opt blad geteekent I B.
37. Item soo wanneer alst lantjuweel gewonnen is, soo en sal daer niemant uut den geselschap gaen, hy sal alle costen ende commer ghilden die binnen tyt vallen sal ghelyck den anderen die int geselschap blyven sullen.
38. Item soo sal die hooftman kiezen die gesellen die schieten sullen ten juweele, oft tot anderen, ende soo wie daer teghen seyde soude verbueren twee grootens, ende waert saecke dat eenich van den geenen die schieten souden ende daer toe gecoren waren haer boghen, oft haer peese oft haer peylen in twee schoten tusschen die streecken, die soude men hem oprichten ende vergelden.
39. Item waert dat saecke dat deken ofte gesworens uitgaen gelt van eenighe gesellen namen ongerekent oft ombetaelt van eenighe andere oude schult, ende men bevonde dat zy schuldich bleven waeren, dit soude de deken en gesworens den geselschap oprichten uut hen selffs burse.
40. Item soo wanneer daer een schutter sterft soo sal men syn paluere op dat lyck legen tot dat begraven is, ende dan sal die knape de paluere hebben uutgenomen is daer silver op, dat sullen die erfgenaemen selver behouden.
41. Item ten sullen geen gesellen vanden hantboghe dieen teghen de anderen dobbelen endo alsoo dicke als ment bevonde soo soude hy verbueren vier stuyvers eenen halven ende daer af machse alleman kalengieren, ende soo wiese niet en kalengiert en gesien hadde, hy soude selver vier stuyvers eenen halven verbuert hebben.

42. Item dat geselle vanden hantboghe allen tgene dat sy schuldich syn in tgeselschap betaelt sullen moeten hebben alle costen ende andere lasten als die Dekens ende gesworens rekenen sullen, ende wie alsdan niet betaelt en heeft die sal dan die heere daer voor uutpanden en daer int eynde soo verre hy hem daer voor laet uutpanden, en sal hy geen geselle meer mogen syn in den voors. hantboghe en nochtans moeten betaelen dat hy schuldich is ende syn uitgaen gelt.
43. Item sullen die Dekens en gesworens van den voors. geselschappe haer rekeninghe moeten doen sondaechs naer beloken Paesschen oft verbueren eenen lyoen tot behoef vanden gemeyne geselschap te bekeeren.
44. Item soo wat geselle vanden hantboghe drincken wil op de schutters camere voor den noen die sullen haer gelag betaelt moeten hebben te noene, en soo wie des niet en dade die soude verbueren ii stuyvers te deylen als voren, soo moghen dander gesellen nae noen gaen drincken dien belieft.
45. Item soo wat geselle vanden hantboghe drincken wil op schutters camere oft in schutters hoff nae der noene sullen moeten betaelen haer gelage ter selver uren savonds winter ende somer ende niet daer aff schuldich mogen blyven om dat gemeyn geselschap daer aff mach ombelast blyven, ende soo wie dat niet en doet die soude verbueren twee stuyvers te bekeeren in dryen als boven.
46. Item waert saecke dat eenich geselle oft goet man liefden int geselschap te comen vanden hantboghe ende gevolcht hadde gelyck den boeck daer aff begrepen heeft, ende daer eenich geselle in waere die dat niet en geliefden die salt laeten weten den Deken oft den gesworen ende daer en sal geen verhael meer af syn, ende oft die Deken oft gesworens hem hier in boven lieten inne comen dat sy dan verbueren soudent elc een half croon, ende of eenich geselle hem partye hier inne maekte of behulpich woude zyn tegen den geene diet niet en geliefden met den anderen, die daer gerne incomen soude, dat die oock soude verbueren een halff croone het is overdragen ende gesloten by hooftman, Deken ende gesworen ende die gemeyn gesellen vanden hantboghe dat een iegelyck guldebruer vander gulde van S.Bastiaen voortsien alle jaer betalen sal moeten voor syn colve vyf stuyvers daer af deen helft voor S.Baven dach ende dander helft voor kermisse naestcomende, ende soo wie daer gebrekelyck in gevonden wort, sal verbueren allen sondaghen daer naer volgende alsoo langh als hy niet betaelt en sal hebben van elcken termyn een oort stuyv. tot behoeff van S.Sebastiaens altaer om daer mede te repareren ende te cieren ende daer aff te panden gelyck de principael schult sonder eenich verdrach.
47. Item het is overgedragen ende eendrachtelyck geordineert dat soo wie voortsien uut der gulden van S.Sebastiaen wilt, die sal moeten geven ende opleggen den Deken ofte gesworens tot behoef van de gulde x stuyvers met alle costen achtervolgende de ordinantie van den gulden boeck geteekent opt blat I.B., ende die selve die uitgaen sal, sal oock afflegghen alle slotels die hy alsdan heeft tzy van den huize in den hoff, oft oock van de cameren ende die leveren aen de geworens ende voor elcken slotel sal men hem corten eenen halven stuyver, ende die sullen de gesworens weder vercoopen op de camere ende ten hoochstens brengen tot behoef van der gulden, ende soo wie sterft op der gulden ende sleutels achter laet van voors. camere oft huize die sluetels sullen den gulden toebehooren ende oock vercocht worden als voor.
48. Item het is overgedragen ende gesloten by hooftman, deken ende gesworens ende gemeyne ghesellen van den hantboghe by consent van schouteth, schepenen ende gesworen raede der stadt van Herentals, soo wie op de camere van den hantboghe voors. speelden met teerlingen oft bickels, soo dickwils als hyt dade sullen verbueren x stuyvers.
49. Item het is oock overdragen ende ghesloten Ao 1551 by hooftman, Coninc, Deken ende gesworens ende met gemeynen gesellen dat niemant van nu voorts aen uuter gulden gaen en sal oft syn uitgaen gelt geven ende sal dan tweemaal sjaers te weten tsanderdaegs naer S.Sebastiaens dach en sanderdaechs naer papegay dach ende sal oock moeten voldoen gelyck den boeck daer van mentioneert.
50. Item is noch overdragen by hooftman, Coninck, Deken en gesworens Ao 1559 dat niemant op de camere sal mogen leyen mans noch vrouwen sonder consent van Dekens en gesworens op de verbuerte van eenen stuyver brabant en sal noch moeten betalen het gelag van geen en hy geleyt heeft.
51. Item is noch overdragen als voor dat niemant op onze camere sal mogen blyven drincken in den avont naer acht uren op verbuerte van x stuyvers tot profyt van den gulden, principalyck van Bamise tot Paesschen.
52. Item tis noch overdragen als voor dat niemant sal mogen comen op de bottelrye oft oprichtige dagen als die gesworen haren maelyt houden naer dat sy gedient hebben op dat zy vrolyck en blylyck haeren maelyt mogen houden op de verbuerte van eenen carolusgulden tot behoeff als te voren ten waer sake dat he van deken oft gesworens geroepen waer. Item tis overdragen by

hooftman, deken ende gesworens ende den gemeynen guldebruers dat niemant uuter gulde en sal gaen dan tsanderdaechts naer eenen oprichtighe dach en hebben een notabel saecke om uut te gaen ende geven voor uitgaen gelt xx stuyvers.

53. Jtem elck kolve is dry gulden ende daer moghen twee gesellen samen haer kolve geven ofte beryden eenen maelyt alsoo sy daer af begeren.
54. Jtem is noch geordineert by hooftman, Coninck, Deken en gesworen ende alle gemeyn guldebruers dat niemant voort aen wie hy zy hem en vervoordere op te staen van de tafele om te wermen ofte pissen voor die tweede gratie is geseyt, ten sy nootsaeke, dat hy uut geroepen om iemant te spreken op verbuerte van ii blanken.
55. Jtem is noch geordineert by hooftman, Coninck, Deken en gesworen en alle gemeyne guldebruers, dat niemant van nu voorts aen hem vervordere iemants vremts op de camere te brengen geen gulde wesende oft houwende op eenige oprichtige dagen ten warent saecke dat iemant eenen gast hadde en vroeg den consent aen Deken of gesworen, ende nooden den selven te gast en betaelden voor den selven op verbuerte van dry stuyvers.

Fratres ne transgrediamini terminos antiquos quos posuerunt patres tui.